

FABELSLINGER

LESBRIEF PO 7-8 VO 1-2

Wat leuk dat jullie meedoen aan GLOW!

Tijdens deze editie van GLOW met het thema; Connect, ontdekken we hoe licht mensen met elkaar verbindt. Van 7 tot en met 14 november 2026 staat Eindhoven en de regio acht dagen lang in het teken van licht, ontmoeting en verbeelding. Overal ontstaan bijzondere samenwerkingen en indrukwekkende lichtkunstwerken.

CultuurStation ondersteunt jaarlijks de organisatie van GLOW met een speciaal project voor scholen: GLOW Next Generation.

Fabellicht

Voor het lichtkunstwerk van Hugo Vrijdag werken duizenden kinderen en jongeren dit schooljaar samen aan een gezamenlijk verhaal. Tijdens GLOW wordt dit verhaal zichtbaar in de Catharinakerk in Eindhoven. Scholen in de regio presenteren het daarnaast in hun eigen stad of dorp.

Alle groepen werken samen rond het thema **Fabellicht**. Binnen dit project worden cultuureducatie, burgerschap en de expertise van diverse kunstenaars met elkaar verbonden. Leerlingen laten zich inspireren door fabelverhalen en creëren silhouetachtige kunstwerken die gezamenlijk onderdeel worden van één groot lichtkunstwerk.

Vanaf groep 5 kun je kiezen uit één of twee opdrachten: 2D en/of 3D.

2D-opdrachten

Leerlingen maken eigen kunstwerken ter inspiratie van de kunstenaar. Samen vormen alle losse kunstwerken één groot kunstwerk in de klas. Misschien zie je straks zelfs een tekening van jouw leerling terug in de projectie tijdens GLOW.

Let op: upload de kunstwerken vóór 12 oktober.

Fabelverhaal (groep 1-2)	De leerlingen maken grote zwarte silhouetten van mensen of dieren uit een fabelverhaal. De figuren worden opgebouwd vanuit eenvoudige basisvormen.
Fabeldier (groep 3-4)	De leerlingen ontwerpen fantasiedieren vanuit een zwarte vlek en werken deze uit tot volledige silhouetten.
Van dier naar fabeldier (groep 5-6)	Iedere leerling maakt een uniek fabeldier door verschillende dierenvormen te ontwerpen, uit te knippen en vervolgens samen te voegen tot een nieuw wezen.
Fabelslinger (groep 7-8 en VO klas 1-2)	De leerlingen ontwerpen een verhaal met decoratieve elementen, geïnspireerd op fabels, natuur en dieren. Samen vertellen zij dit verhaal in de vorm van een doorlopende slinger.

3D-opdrachten

Elke leerling maakt een eigen fabellicht. Vervolgens worden steeds twaalf fabellichten met elkaar verbonden tot een schijf. De kunstenaar stapelt deze schijven tot verlichte zuilen, waardoor het werk van alle leerlingen tijdens GLOW letterlijk en figuurlijk gaat stralen.

Fabellicht (groep 5-6)	De leerlingen maken een eigen tekening met licht. Door kleine gaatjes in papier te prikken ontstaan lichtgevende vormen en figuren die samen een verhaal vertellen. De lichttekeningen worden per twaalf aan elkaar bevestigd en vormen zo een fabelachtige, lichtgevende zuil.
Fabellicht (groep 7-8 en VO klas 1-2)	De leerlingen maken ieder in een eigen raampje een deel van een doorlopend verhaal, geïnspireerd op fabels, natuur en dieren. De raampjes worden aan elkaar gekoppeld en vormen samen één fabelachtige, lichtgevende zuil.

Wil je meer weten over Glow 2026?

Omschrijving van dit Project - Fabelslinger

Leerlingen bedenken een eigen fabelverhaal en bepalen welke elementen uit het verhaal belangrijk zijn om te visualiseren. Deze elementen tekenen ze op zwart papier en knippen ze uit. De verschillende elementen worden vervolgens aan elkaar verbonden tot een slinger, net als in het verhaal kunnen takken goed dienen als verbindende factor tussen de afbeeldingen.

Lesopzet

- Lesduur:** ca. 90 - 100 minuten
- Werkvorm:** Klassikale introductie + individuele en/of groepsverwerking
- Leerstofgebied:** Beeldende vorming, Nederlands (verhaal schrijven)
- Kerdoelen:** **35; Artistiek creatief vermogen.** Creatieve maak- en denkstrategieën: De leerling gebruikt creatieve maak- en \ denkstrategieën in een kunstzinnig proces en reflecteert op gemaakte keuzes. **36; Maken en betekenis geven:** Verbeelden en creëren: De leerling drukt zich betekenisvol uit in vormen van kunst. Kunstzinnige technieken en vaardigheden: De leerling gebruikt technieken en vaardigheden bij het maken van werk.
- Lesdoel:**
- *Ik kan in een fabelverhaal bedenken.*
 - *Ik kan mijn verhaal verbeelden.*
 - *Ik kan middels beeldende technieken en verhaal beeldend vormgeven.*
 - *Ik gebruik mijn fantasie om iets nieuws te maken.*

Materiaal voor de les:

- Zwart papier
- Wit papier
- Potlood
- Schaar
- Lijm
- PowerPoint met uitleg over GLOW en fabels

Organisatie van de Les

Start de PowerPoint op het digibord. De PowerPoint bevat uitleg over GLOW en het project Fabellicht, met inspiratieafbeeldingen. De PowerPoint bevat ook beschouwende vragen die bedoeld zijn om het gesprek te openen en leerlingen aan het denken te zetten over fabels, natuur en symboliek.

Lees de brief van de kunstenaar voor aan de klas. Je vindt deze op dia 3 van de PowerPoint. Bespreek vervolgens welke dieren, kleuren en symbolen bij het verhaal passen en wat de moraal van de fabel is.

Na de klassikale instructie bedenken de leerlingen samen een eigen fabelverhaal. Bespreek met de klas welke gebeurtenissen, personages, voorwerpen en plekken belangrijk zijn voor het verhaal. Vervolgens kiest elke leerling één onderdeel uit het gezamenlijke verhaal om te verbeelden. Dit kan bijvoorbeeld een hoofdpersoon, een belangrijk object of een locatie zijn. De leerlingen tekenen hun onderdeel op zwart papier en knippen het uit. Daarna worden alle uitgeknipte onderdelen aan elkaar verbonden met takken tot één lange slinger. Zo vormen de afzonderlijke beelden samen het complete verhaal, waarbij de takken, net als in de fabel, de verbindende factor zijn.

Lesverloop

Stap 1: Kijken naar vorm en betekenis/ associëren

Doel: Ideeën en inspiratie opdoen.

Actie: Laat de PowerPoint zien met beelden van fabeldieren, natuur, silhouetten en lichtinstallaties. Stel de beschouwende vragen

die in de PowerPoint staan. Gebruik hierbij de culturele vermogens: Receptief vermogen: waarnemen en beleven. Reflectief vermogen: nadenken over betekenis.

Stap 2: Instructie

Doel: Begrijpen van de opdracht en technieken.

Actie: Leg uit dat de leerlingen een fabelverhaal gaan bedenken en de belangrijkste elementen daaruit gaan verbeelden als zwarte silhouetten voor een slinger. Laat technieken zien om vormen op te bouwen en details toe te voegen. Bespreek ook hoe je sfeer, expressie of symboliek kunt gebruiken om het verhaal krachtiger over te brengen.

Technieken om vormen te maken en details te verduidelijken

1. Opbouwen met basisvormen Veel dingen die we tekenen bestaan uit eenvoudige vormen zoals cirkels, rechthoeken, vierkanten en driehoeken. Door die vormen te combineren, ontstaat vanzelf iets herkenbaars.

Voorbeeld: Een boom kan beginnen als een rechthoekige stam met een ronde of wolkvormige kruin.

2. Contourlijnen gebruiken Contourlijnen zijn de buitenlijnen van een vorm. Door deze eerst zacht met potlood te tekenen, leren leerlingen goed kijken naar de vorm voordat ze verder werken.

Oefening: Laat leerlingen eerst alleen de buitenlijnen van hun beeld tekenen, voordat ze details toevoegen en uitknippen.

Technieken voor sfeer, licht, expressie of symboliek

1. De moraal vertalen naar beeld Een fabel heeft altijd een moraal of les. Bespreek met de leerlingen hoe ze die moraal kunnen laten doorklinken in de gekozen beelden.

Vraag: Welk beeld vertelt het beste wat jouw fabel wil zeggen?

2. Expressie via lijnen Lijnen kunnen beweging en emotie uitdrukken.

Voorbeeld: Zachte, ronde lijnen geven rust. Scherpe of hoekige lijnen geven spanning of kracht. Snelle, schetsmatige lijnen geven actie of dynamiek.

3. Symboliek inzetten Soms tekenen leerlingen iets dat ergens anders voor staat. Dit maakt hun werk persoonlijker en betekenisvoller.

Voorbeelden van symbolen: Vleugels = vrijheid

Een tak of boom = verbondenheid/groei

Sterren of licht = hoop of wijsheid

Een gesloten kring = de cyclus van het verhaal.

Oefening: Vraag leerlingen: Welk symbool past bij de moraal van jouw fabel?

Stap 3: Creatie

Doel: Creatief ontwerpen van het eigen fabelverhaal en de bijbehorende slinger.

Actie: Leerlingen kiezen de te visualiseren elementen, tekenen deze op zwart papier, knippen ze uit en verbinden ze tot één slinger. Zie het stappenplan op bladzijde 5.

Stap 4: Presenteren

Doel: Trots en eigenaarschap stimuleren.

Actie: Presenteer de kunstwerken in school: maak een tentoonstelling met alle groepen die hebben meegedaan. Kijk voor tips op pagina 6.

Stap 5: Reflectie

Doel: Stimuleren van bewust ontwerpdenken.

Actie: Bespreek elkaars slingers. Stel vragen zoals: Wat gebeurt er in jouw fabelverhaal? Welke elementen heb je gekozen om te verbeelden, en waarom? Wat is de moraal van jouw fabel?

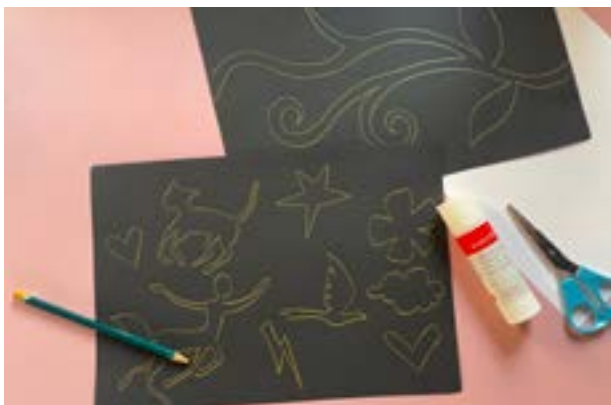
FABELSLINGER

Materiaal nodig voor de les:
Zwart papier, Wit papier, Potlood, Schaar, Lijm

Verhaal bedenken
Bedenk samen met je groep een eigen fabelverhaal met dieren of natuurelementen als hoofdpersonen. Schrijf het verhaal kort op.

Elementen kiezen
Bepaal welke 4 tot 8 elementen uit het verhaal het belangrijkste zijn om te laten zien: de hoofdpersonen, een belangrijk voorwerp, de omgeving.

Tekenen en uitknippen
Tekenen elk element met potlood op zwart papier en knip het uit.

Verbinden tot slinger
Verbind de uitgeknipte elementen tot een doorlopende slinger, in de volgorde van het verhaal. Gebruik takvormen als verbindende elementen tussen de afbeeldingen.

TIP: Probeer, voor je alles opplakt, jouw deel van de slinger door te laten lopen met die van een klasgenoot.

Klaar!
Maak van alle gemaakte kunstwerken een doorlopende slinger, in de volgorde van het verhaal. De fabelslinger is af en klaar om te bewonderen.

Insturen van de Kunstwerken

Na afloop van de les en de evaluatie van de eindresultaten, verzamel je de kunstwerken en stuur je deze digitaal in.

Fotografeer elk kunstwerk van iedere leerling afzonderlijk, bij voorkeur als jpeg- of png-bestand.

Let op: Fotografeer de tekeningen één voor één, dus niet meerdere tegelijk in één bestand.

Zorg dan voor goed daglicht, en dat het hele werk duidelijk zichtbaar is zonder schaduw of spiegeling. *Tips voor het fotograferen of inscannen van de kunstwerken vind je in de bijlage.*

Upload de werken naar www.gloweindhoven.nl/upload

Een paar tips voor het presenteren van het werk in de school:

Omdat niet alle leerlingen naar GLOW gaan om het grote kunstwerk te zien én omdat niet alle kunstwerken terug te vinden zijn in het lichtkunstwerk, kun je het project nog meer betekenis geven door op school een grote tentoonstelling te maken in je eigen klas of met alle groepen die meedoen.

Nadat je een foto hebt gemaakt van elk kunstwerk en deze hebt geüpload op de website van GLOW, kunnen de leerlingen:

- Alle silhouetten uitknippen en samen een grote “Fabelmuur” maken in de klas, met de figuren op een rij of in een landschap.
- Een silhouettentoonstelling maken met zwart papier op een lichte achtergrond, zodat het lijkt op een echt lichtkunstwerk.
- Een “Fabeltheater” maken: de kinderen vertellen om de beurt over hun figuur, alsof ze een verteller zijn. Film korte stukjes waarin ze hun silhouet tonen en toelichten.

Mak de tentoonstelling compleet door:

- Een grote poster of een bord te plaatsen waarop de tentoonstelling wordt aangekondigd.
- Een kort tekstje (of dictaat) bij elk kunstwerk toe te voegen.
- Leerlingen zelf rondleiders in de tentoonstelling te laten zijn.

Mag GLOW foto's of video's van jullie tentoonstelling gebruiken om er een video van te maken voor online gebruik?

Zo ja, stuur ze dan op naar info@jijmaaktglow.nl.

BIJLAGE

Fotograferen of scannen van het werk:

Er zijn verschillende manieren om het werk te fotograferen of scannen voordat je het upload naar GLOW. Hieronder staan enkele opties:

Android of tablet:

1. Open de Google Drive-app.
2. Tik rechtsonder op Camera.
3. Richt de camera van je apparaat op een document. Een blauwe lijn omlijnt het document en geeft aan waar de foto wordt bijgesneden.
4. Maak een foto van het document dat je wilt scannen.
5. Pas het gescande document aan: bijsnijden en draaien (graag al het werk staand aanleveren), filter, schoonmaken, opnieuw maken of een pagina verwijderen.
6. Tik op Klaar.
7. Maak een eigen bestandsnaam aan bijvoorbeeld de naam van de klas gevolgd door de naam van de leerling.
8. Sla het werk op als een JPEG of een PNG.
9. Tik op Opslaan om het document op te slaan.
10. Upload de werken naar www.gloweindhoven.nl/upload

iPhone of iPad:

1. Open Notities en maak een nieuwe notitie.
2. Tik op de cameraknop en vervolgens op Scan documenten.
3. Plaats je document in het zicht van de camera.
4. Als het apparaat in de automatische modus staat, wordt het document automatisch gescand. Als je een scan handmatig moet uitvoeren, tik je op de sluiterknop of op een van de volumeknoppen. Sleep vervolgens de hoeken om de scan aan te passen aan de pagina en tik op Behoud scan.
5. Tik op Bewaar.
6. Ga naar: <https://pdftoimage.com/nl/> en zet de PDF afbeeldingen om naar JPEG.
7. Upload de werken naar www.gloweindhoven.nl/upload

Scannen met een kopieerapparaat:

1. Kies in het menu voor Scannen en verzenden.
2. Kies bij bestandsindeling voor JPEG.
3. Kies bij kleur voor Full colour.
4. Kies bij resolutie voor 600 x 600 dpi of hoger.
5. Druk op OK.
6. Scan alle tekeningen afzonderlijk in, en niet als een pakket!
7. Upload de werken naar www.gloweindhoven.nl/upload

Over deze les.

Deze lesbrief en bijbehorende PowerPoint zijn ontwikkeld op basis van procesgerichte didactiek. Ze sluiten aan bij de ontwikkeling van culturele vermogens zoals omschreven in De Culturele Ladekast. Deze aanpak helpt leerlingen om hun creativiteit op een gestructureerde en betekenisvolle manier te ontwikkelen.

Het doel van deze lessen is niet alleen het realiseren van een mooi eindproduct, maar vooral het begeleiden van leerlingen in hun creatieve en persoonlijke groeiproces. Ze ontdekken hun beeldende en culturele vermogens en krijgen de kans om hun werk te presenteren tijdens **GLOW**, een evenement waarin kunst en technologie samenkomen.

Culturele Ladekast en Vakdidactisch Model Beeldende Vorming

De Culturele Ladekast is een model dat leerlingen helpt om bewuster om te gaan met cultuur. Het onderscheidt vier culturele vermogens die in elke lesfase aan bod komen:

- **Receptief vermogen** – openstaan voor indrukken. De leerling ervaart, voelt, kijkt, luistert, beweegt en herkent.
- **Creërend vermogen** – vormgeven van ideeën. De leerling denkt, maakt en verbeeldt.
- **Reflectief vermogen** – terugkijken en betekenis geven. De leerling benoemt, interpreteert en beoordeelt.
- **Analyserend vermogen** – onderzoeken en begrijpen. De leerling legt verbanden, duidt en evalueert.

Deze vermogens zijn geïntegreerd in de opdrachten en zichtbaar in de opbouw van de lessen. Ze vormen de kern van het leerproces.

Vakdidactisch Model Beeldende Vorming

Dit model richt zich op het leerproces binnen beeldende vorming. Niet het eindresultaat staat centraal, maar de weg ernaartoe. De didactiek is opgebouwd uit vijf fasen:

- 1 Oriëntatie
- 2 Informatie
- 3 Instructie
- 4 Creatie
- 5 Reflectie

De combinatie van deze modellen maakt het mogelijk om leerlingen doelgericht te begeleiden in hun artistieke ontwikkeling.

Wat is procesgerichte didactiek?

Procesgerichte didactiek betekent dat leerlingen eigenaar zijn van hun leerproces. De leerkracht schept een omgeving waarin vrijheid, nieuwsgierigheid en zelfontdekking centraal staan. Leerlingen mogen experimenteren, proberen, falen en opnieuw beginnen. Dit vraagt van leerkrachten een andere rol: zij begeleiden, stimuleren en stellen verdiepende vragen in plaats van sturen of voorkauwen.

Beschouwingsvragen volgens Schasfoort

De beschouwingsvragen die in de PowerPoint staan, zijn opgebouwd vanuit de visie van Ben Schasfoort (auteur van Beeldonderwijs en didactiek). Schasfoort's beschouwingsvragen zijn erop gericht om leerlingen de diepere betekenis, vormgeving en impact van een kunstwerk te laten ontdekken. Ze volgen de natuurlijke ontwikkeling van de leerling: van eerste associatie tot het begrijpen van de beelddaspecten.

Bron: Schasfoort, B. (2020). Beeldonderwijs en didactiek (6e druk). Groningen: Noordhoff Uitgevers. Zie: managementboek.nl

BIJLAGE

De vier stappen van het creatieve proces

In deze lessen volgen we vier vaste stappen die het creatieve proces vormgeven:

- 1 **Verbazen** – nieuwsgierigheid opwekken en verwondering stimuleren
- 2 **Onderzoeken** – verdiepen, experimenteren en inspiratie opdoen
- 3 **Vormgeven** – ideeën uitwerken in een eigen beeldend werk
- 4 **Presenteren** – werk tonen en betekenis delen met anderen

Elke stap is verbonden met één of meerdere culturele vermogens. De vragen en opdrachten in de PowerPoint sluiten hierbij aan en bieden houvast om deze vermogens gericht te ontwikkelen.

De rol van de leerkracht

Voor veel leerkrachten is procesgerichte didactiek nog niet vanzelfsprekend. Deze aanpak vraagt om een verschuiving van kennis-overdracht naar begeleiding. Leerkrachten leren in dit traject hoe zij creatieve processen kunnen stimuleren door:

- inspirerende voorbeelden te geven;
- ruimte te laten voor eigen keuzes van leerlingen;
- open vragen te stellen die tot denken en reflectie aanzetten.

Zo ontstaat een leeromgeving waarin creativiteit, innovatief denken en ondernemerschap kunnen groeien.

Doel van beeldend onderwijs

Beeldend onderwijs heeft als doel om leerlingen 'beeldwijs' te maken: ze leren beelden begrijpen én gebruiken. Door vertrouwd te raken met hun eigen beeldend handelen én dat van anderen, leren ze betekenis te geven aan de wereld om hen heen. Het gaat om leren denken over beelden, maar ook in beelden. Zo ontwikkelen ze hun eigen beeldend vermogen.

Meer weten?

Ben je benieuwd naar de werkwijze van de Culturele Ladekast?
Bekijk dan de toelichting door te klikken op de afbeelding:

